

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань освіти, науки та інновацій

12 травня 2021 року

Веде засідання Голова Комітету БАБАК С.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні колеги! Розпочинаємо засідання Комітету Верховної Ради з питань освіти, науки та інновацій.

Шановні колеги, сьогодні в порядку денному шість питань.

Перше. Про діяльність Національного фонду досліджень України.

Друге питання. Про проведення комітетських на тему: "Перший рік грантового фінансування Національним фондом досліджень України: проблеми і перспективи".

Третє. Про створення робочої групи з підготовки до другого читання проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення механізмів формування мережі ліцеїв для запровадження якісної профільної середньої освіти.

Четверте. Про внесення змін до складу робочої групи для підготовки проекту Закону України "Про професійну освіту" в редакції Комітету з питань освіти, науки та інновацій.

П'яте. Про внесення змін до плану роботи Комітету з питань освіти, науки та інновацій на період п'ятої сесії дев'ятого скликання.

І шосте. "Різне".

Шановні колеги, є в когось доповнення чи зауваження до порядку денного?

Якщо ні, то прошу його затвердити і проголосувати. Хто – за?

ВОРОНОВ В.А. Колеги, доброго дня! Я – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

9, колеги, одноголосно. Дякую щиро. І Володимир Воронов – 10. Дякую, колеги. Рішення прийнято. Порядок денний затверджений.

Отже, переходимо до першого пункту порядку денного: про діяльність Національного фонду досліджень України.

Шановні колеги, ніхто краще, напевно, представників нашого комітету не знає, що в нас є Національний фонд досліджень, ми навіть знаємо, чим він займається. Якось постійно крок за кроком відстоюємо його фінансування на бюджетному комітеті, але зараз вже, я думаю, час більш детально познайомитись з тим, що робить Національний фонд досліджень, як він це робить, що дуже важливо, особливо в контексті підготовки до комітетських слухань, які у нас заплановані на червень місяць, здається.

Отже, для того, щоб більш детально проаналізувати роботу і ті виклики, проблеми, які стоять перед Національним фондом досліджень, якраз ми і запросили представників НФД для того, щоб вони детально розповіли народним депутатам членам комітету, як вони працюють, як проходять, скажімо так, перші кроки грантового фінансування, які є проблеми, які вже зрозумілі під час операційної діяльності Національного фонду досліджень, які проблеми потрібно вирішити і можливі шляхи їх вирішення, для того щоб ми комітетом системно підійшли до формування пропозицій і законодавчих ініціатив для покращення ефективності діяльності Національного фонду досліджень.

Отже, шановні колеги, у нас три доповідачі від Національного фонду досліджень: Яценко Леонід Петрович – голова Національного фонду досліджень України; Ольга Олександрівна Полоцька – виконавчий директор НФД і Олексій Костянтинович Колежук – голова Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

Кому зручніше дати перше слово, напевно, Леоніду Петровичу. Да, прошу.

ЯЦЕНКО Л.П. ...*(Не чути)* сказати кілька слів... *(Не чути)* і також Верховною Радою України. Тому що, на жаль, якщо в Законі України про фонд передбачено, що фінансування фонду може йти з багатьох джерел ...*(Не чути)* але на сьогодні і, мабуть, в найближчій перспективі ми повинні орієнтуватися перш за все і тільки на бюджетне фінансування. І в минулому році тільки завдяки допомозі комітету нам вдалося забезпечити фінансування в цьому році майже повністю діючих проектів, які були започатковані в минулому 20-му році. І хоча фонд був передбачений ще в 15-му році в Законі "Про наукову і науково-технічну діяльність", але реально він почав працювати тільки в 20-му році. І сьогодні більш

детально про роботу фонду в 20-му році, про його принципи нам розповість Ольга Олександрівна Полоцька – виконавчий директор нашого фонду.

Потім Олексій Костянтинович Колежук, який є головою наглядової ради нашого фонду, а наглядовою радою є науковий комітет, і він доповість теж про законотворчі проблеми, які зв'язані з забезпеченням законної діяльності нашого фонду на майбутнє. І, якщо буде можливість про плани роботи найближчі в цьому році і наступному році, я хотів в кінці також кілька слів, може, добавлю про конкурси, які будуть оголошені в цьому році.

Тепер дуже коротко і тепер, якщо немає до мене запитань, тоді я передаю своє слово Ользі Олександрівні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Леонід Петрович.

Ольга Олександрівна Полоцька – виконавчий директор Національного фонду досліджень України, будь ласка.

ПОЛОЦЬКА О.О. Добрий день, шановний Сергій Віталійович, шановні члени комітету, присутні! Вдячні вам за можливість, яку ви надали нам сьогодні, розповісти про те, чим живе, яким чином існує фонд.

Я дуже стисло сьогодні... Зараз я розширю екран, тому що маю презентацію. Дуже стисло я розповім вам про основні засади, про структуру фонду і про ті поточні справи, які ми вже маємо, і, так би мовити, і про наші надбання.

Національний фонд досліджень України, він насправді в екосистемі підтримки наукових досліджень є унікальним з огляду на декілька факторів. По-перше, це особлива культура професійної діяльності. Ми вбачаємо, що ми вже зробили ефективну організаційно-функціональну модель, по якій працює фонд. А також ми дуже опікуємося дотриманням прозорих процедур добору і фінансування найкращих рамкових проектів.

Один з визначальних принципів діяльності фонду є те, що Національний фонд дослідження України існує для науковців і керується науковцями. Загалом фонд є інструментом реформування наукової і науково-технічної сфери і драйвером у впровадженні грантової системи фінансування ...*(Не чути)* науково-дослідницької діяльності в Україні.

Тепер пару слів про структуру фонду. Для того, щоб розповісти про структуру фонду, треба розпочати з Національної ради з питань розвитку науки і технологій, яка очолюється Прем'єр-міністром України. Національна рада вона складається з двох комітетів – з адміністративного та наукового. І науковий комітет якраз і виконує функції наглядової ради Національного фонду досліджень України.

Головою цього комітету є Олексій Костянтинівич, який трошки пізніше буде продовжувати розповідь про Національний фонд досліджень України. Іншим керівним органом фонду є наукова рада Національного фонду досліджень України, головою якого є Леонід Петрович. І також Леонід Петрович, він є і головою всього фонду. І третім нашим керівним органом є дирекція на чолі нашим директором.

Стосовно структури. Ця структура забезпечує логічний розподіл повноважень і мінімізує конфлікт інтересів між різними органами. Так дуже стисло наглядова рада визначає загальну стратегію фонду, здійснює загальну координацію та контроль його діяльності і визначає структуру, зокрема, і наукової ради.

Наукова ж рада фонду відповідає за формування умов конкурсів, визначення пріоритетів, координацію та контроль проведення фондом експертизи та відбору проектів, формує комісію фонду, яка призначає незалежних експертів для оцінювання До функцій дирекції фонду входить це забезпечення технічно-організаційної підтримки проведення та організації конкурсів фонду, здійснення правового, організаційного, документарного, інформаційного експертно-аналітичного, фінансового і матеріально-технічного забезпечення діяльності фонду.

Коли ми говоримо про Національний фонд досліджень України, про основне його надбання, це, безумовно, проведення незалежної експертизи проектів.

Ким це забезпечується? По-перше, формуванням та затвердженням списку експертів. Це відбувається на рівні комісії конкурсу, коли комісія конкурсу формує перелік експертів та направляє експертам проект для проведення наукової та науково-технічної експертизи. І ця експертиза для кожного проекту

проводиться щонайменше трьома експертами. При чому для експертизи проектів зі значним обсягом фінансування, понад 2 мільйони гривень, залучення хоча б одного іноземного експерта є обов'язковим. Заборонено проводити наукову і науково-технічну експертизу проектів членам органів управління фонду, цим трьом членам органів управління, та авторам проектів, поданих для участі в конкурсі.

Тепер дуже стисло про процедури і етапи конкурсного відбору проектів. На першому етапі відбувається оголошення конкурсу. Після цього надається певний час, не менше 30 днів, для подання заявки та супровідних документів. При чому подання заявки та документів відбувається виключно через автоматизовану електронну систему. Після цього проходить попереднє оцінювання заявки на відповідність формальним критеріям. Наступним етапом іде формування та затвердження списку незалежних експертів, які на наступному етапі проводять оцінку проектів. Після цього формується на рівні комісії конкурсу формується рейтинг проектів за кількістю набраних балів. Після цього відбувається оголошення проектів переможців конкурсу, підписання договорів з переможцями, і вже з цього моменту розпочинається імплементація досліджень і розробок.

Тепер дуже стисло про те, що відбулося в 2020 році. Було проведено два конкурси. Перший із них... вони проведені були майже паралельно. Перший із них мав назву "Наука для безпеки людини та суспільства". На цей конкурс було подано велику кількість заявок – 516, загалом це 228 установ брали участь в конкурсі, тому що заявником у нас є установа, яка планує проводити наукове дослідження.

Ви бачите на екрані розподіл заявок по напрямам науковим. Тут абсолютно прогнозовано було, що у галузі біології, медицини і аграрних наук переважна кількість заявок була, тому що цей конкурс присвячений питанням безпеки, зокрема, питанням вирішення проблем, пов'язаних з викликом пандемії, яку наразі переживає Україна як частина всього людства. На експерту оцінку потрапило 421 проект, було всього проведено 1 тисячу 531 експертну оцінку, і, зокрема, з них іноземних оцінок 152. Переможцями було обрано 77... *(Не чути)* вони представляли 44 установи. Прохідний бал за цим конкурсом склав 83,1, це за 100-бальною шкалою.

І тепер коротка статистична довідка стосовно іноземних експертів, які експертували проекти саме за цим конкурсом "Наука для безпеки людини та суспільства".

Наступний конкурс – підтримка досліджень провідних та молодих учених. Подано було заявок 415. Тут в переважній більшості якраз природничі технічні науки і математика, але представлені були заявки з абсолютно усіх галузей наукового знання. На оцінку експертам потрапило 316 заявок, 1 тисяча 131 була проведена експерта оцінка. Переможцями було обрано 141 команду науковців, які були представниками 69 установ. Прохідний бал тут навіть 87,3. І це по цьому ж конкурсу "Підтримка досліджень провідних та молодих учених" статистична інформація стосовно іноземних експертів, їх репрезентативності з різних країн.

І на останньому слайді така стисла, дуже стисла фінансова інформація стосовно загального запитуваного бюджету по конкурсу "Підтримка досліджень провідних та молодих учених", складає 975 мільйонів 126 тисяч 500 гривень. Тому що ці проекти розраховані у своїй більшості на 3 роки, деякі з них на 2, в більшості на 3. По конкурсу безпековому вони розраховані максимум на 2 роки. Запитуваний бюджет на весь період 398 мільйонів 627 тисяч 220 гривень.

І те, що було профінансовано в 20-му році, перший рік виконання цих проектів, які перемогли в конкурсі. Відповідно по конкурсу "Підтримка досліджень провідних та молодих учених" 136,9 мільйона гривень, по безпековому конкурсу 118,4 мільйона гривень. На експертизу по обох конкурсах було витрачено 1 мільйон 615 тисяч гривень. Це все стосовно короткої, скажемо так, більше статистичної інформації. Дуже вам дякую. І тоді, якщо до мене зараз немає питань, Олексій Костянтинович тоді продовжить.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, давайте, якщо будуть питання, ми після закінчення заслуховування задамо. А зараз дякую, Ольга Олександрівна.

Олексій Костянтинович Колежук, будь ласка, голова Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

КОЛЕЖУК О.К. Вельмишановні народні депутати, шановні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пан Олексій, якщо можна, трішки голосніше, бо нам гірше чути.

КОЛЕЖУК О.К. Так-так. У мене коротка презентація. Леонід Петрович і Ольга Олександрівна розказували про досягнення. У мене місія розповісти вам про проблеми, зокрема проблеми, я зосереджуся саме на проблемах законодавчого забезпечення роботи НФД.

В принципі, з самого створення фонду його запуск страждав від певних неузгодженостей, недоліків законодавчої бази. Зокрема великий блок цих недоліків пов'язаний з Законом України "Про наукову і науково-технічну діяльність". Я зупинюся тільки на основних.

В законі є похибка така, що механізм затвердження порядку конкурсного відбору ... *(Не чути)* лише для 1 з 10 напрямів грантової підтримки, які законом передбачені для фонду. Тобто це напрям, який називається "виконання ... *(Не чути)* відповідно всі інші напрями підтримки, вони повисли в повітрі, вони заблоковані, оскільки не визначений законом порядок, як визначити порядок конкурсного відбору, а це дуже важливі напрями: розвиток матеріально-технічної бази, розвиток дослідницької інфраструктури, це державні ключові лабораторії, це проекти молодих вчених, мобільність і так далі. Розв'язання, розблокування цих напрямів, воно вимагає відповідних змін до закону.

Дуже важливим блоком, який створив великі проблеми прямо на етапі становлення фонду, на етапі написання положення про НФД у 18-му році, це те, що в зв'язку з особливістю в структурі управління фонду, про яку розказувала Ольга Олександрівна, в законі нечітко виписані розмежування повноважень органів управління, зокрема це стосується повноважень виконавчого директора і Голови Національного фонду досліджень. Вони обидва згідно закону мають право підписання договорів з грантоотримувачами, підписання договорів по міжнародних угодах і, в принципі, вони обидва мають права керівника бюджетної установи, на що наше законодавство не розраховано. Ця проблема була навіть, вона мало не привела до гальмування ... *(Не чути)* запуску фонду ... *(Не чути)* певна джентльменська угода з Мін'юстом, що положення приймається в тому вигляді, в якому є, незважаючи на ті недоліки, внутрішні суперечності в законі, а далі будуть зроблені зміни і так далі. Ця джентльменська угода, на жаль ... *(Не чути)* виконання затягнулося і досі. Хоча проекти відповідні готувалися і в ... *(Не чути)*.

Зараз є цей проект, але ... *(Не чути)* Ще один важливий момент ... *(Не чути)* це те, що ... *(Не чути)* не є на відміну від попередника свого Державного фонду фундаментальних досліджень, не є науковою установою. Це має наслідком те, що він на відміну від закладів вищої освіти наукових установ не має право самостійно укладати ніякі договори про співробітництво з іноземними науковими товариствами. Це дуже важливо, оскільки йдеться про практику, яка уже була у нас, і успішна практика ...*(Не чути)* спільних конкурсів. Скажімо, німецьким фондом ".....", французьким, японським і так далі. І це передбачає ...*(Не чути)* спільні конкурси, в них мають бути особливі порядки конкурсного відбору, на що фонд просто не має права. Він, прив'язаний до стандартного порядку комплексного відбору, який, звичайно не сумісний ... *(Не чути)*. Є механізм єдиний, який зараз передбачений редакцією закону, де треба міжнародний договір на рівні договору України за ратифікацією Верховною Радою і ... *(Не чути)*).

Наступний момент. Це саме проблема аналогічна між виконавчим директором і головою фонду, так само є проблема з межами компетентності відповідальності двох основних органів оперативного управління фондом. Це наукова рада, головою якої і головою НФД в цілому є Леонід Петрович Яценко, і дирекцією НФД. Тобто ми маємо тут конструкцію особливої структури управління, яка просто не відображена, далі не розписана в підзаконних, не розписані механізми взаємодії цих органів. Тобто наукова рада, наприклад, вища по структурі колегіального органу управління фонду, і рішення обов'язкові для виконання дирекцією, але при цьому вона не є частиною бюджетної установи, а працює на громадських засадах і так далі. Тобто є блок проблем, пов'язаних з цим.

Ще один блок він вирішує такі, значить, не суперечності, але це те, що гальмує дещо роботу фонду, створює перешкоди. Значить, зараз в законі і в підзаконних актах є дуже багато антистимулів для членів наукової і наглядової рад НФД. Окрім того, що вони працюють на громадських засадах і завдяки тому, що нечітко визначені межі відповідальності, вони змушені займатися купою поточних питань роботи, тобто затвердженням кошторисів, затвердженням договорів. Наукова рада фонду, Леонід Петрович не дасть збрехати, в минулому році, коли було підписання договорів, вони засідали по 5 днів на тиждень і декілька годин затверджуючи всі договори і так далі. При цьому навантаженні на

членів наукової ради вони позбавлені права участі в конкурсах, що зрозуміло, не мають ніяких, так би мовити, компенсацій, а, крім того, ще підзаконними актами заборонено і участь в конкурсах близьких осіб та членів і плюс ще, як кажуть, "вишенька на торті" – це є заборона виконавцям грантів бути членами органів управління, тобто навіть постфактум. Якщо людина спочатку отримала гранти *(Не чути)* і є виконавцем в цьому проекті, навіть не була ніколи керівником, а через півроку чи через рік її ...*(Не чути)*, то вона мусить виходити з проекту або не йти в орган управління. ...*(Не чути)*, які вже зараз, ми бачимо, на виборах, оскільки ми проводимо, наглядова рада, ми проводимо вибори в наукову раду. Ми провели в цьому році презентацію, ми вже бачимо різке зниження інтересу, скажімо так, науковців до того, щоб ... *(Не чути)*.

Наступне питання – це те, що не виконані досі ... *(Не чути)* положення закону щодо того, що потрібно розробити комплекс змін до податкового і бюджетного, господарського кодексів для забезпечення, власне, особливого статусу ... *(Не чути)*. Це питання не чітко окреслене в законі, але можна зрозуміти, що законодавець мав на увазі, власне, частину ось тих проблем, про які я зараз проговорив, про особливості структури управління, про стимули ... *(Не чути)* і так далі. Ці проекти відповідні розроблялися, але досі вони в напівзамороженому стані, незважаючи на низку рішень Національної ради з питань ... *(Не чути)*. Я не буду зупинятися, там є в законі низка дрібніших ляпів, неузгодженостей, типу поняття експертних комісій, яке ... *(Не чути)*. Це вже дрібніші питання, але це все теж потребує усунення.

Другий блок недоліків пов'язаний з процедурою експертизи. Ольга Олександрівна розказала про те, що фонд, власне, збирається імплементувати найбільш сучасні процедури експертизи ... *(Не чути)* Звичайно, це передбачає залучення іноземних експертів. Станом на зараз у нас не врегульоване залучення іноземних експертів взагалі. Якщо так, по великому рахунку підійти, можна сказати, що воно взагалі незаконне, бо вони не проходять процедуру акредитації, їхні наукові ступені не автоматично визнані в Україні і так далі. Не врегульовані питання, які пов'язані з ідентифікацією особи експерта. Особливо це важливо тоді, коли знову-таки ...*(Не чути)* наживо, не приділяє своїх документів, особливо іноземний експерт. Тобто питання ідентифікації особи, вони теж мають

бути законодавчо врегульовані, інакше ми можемо нашторхнутися на дуже неприємні ...*(Не чути)*. Ну, і практично відсутня можливість оплати праці іноземних експертів і фізичних осіб. Зараз вони ... *(Не чути)* і працювали на ентузіазмі, але на перспективу не можна розраховувати на голий ентузіазм. Тим більше інші фонди це роблять ... *(Не чути)*. Не врегульовано також питання оплати праці інших учасників процедури ...*(Не чути)*. Мова йде про членів конкурсних комісій. І формально з точки зору законодавства вони не є експертами... *(Не чути)*. Але вони беруть участь в цій процедурі, вони ...*(Не чути)*, вони відповідають за ці результати, і зараз можна їх там під певні ... *(Не чути)*. Але це не є правильно, і це теж потребує врегулювання. І ще одне питання, що норми оплати праці експертів зараз жорстко ... *(Не чути)*, фонд не може встановлювати, скажімо, більш конкурентоздатні ...*(Не чути)*. Ну, і в поточній редакції Закону про ... *(Не чути)* також не врегульовані законодавчі механізми виявлення конфлікту інтересів учасників процедури відбору... *(Не чути)*.

Наступний блок недоліків стосується іншої вже нормативної бази, не тільки законів. Хочу відзначити, що досі є нереалізованим, просто неімplementованим положення статті 39 Закону "Про наукову і науково-технічну діяльність", це те, що ... *(Не чути)* головним розпорядником... *(Не чути)* що приводить до певних ...*(Не чути)*.

Важливим блоком є те, що у нас в законодавстві лише рудиментарно є поняття взагалі грантової підтримки. Є Постанова Кабінету Міністрів про Порядок надання грантової підтримки за кошти держбюджету. Є одна стаття в Законі "Про наукову і науково-технічну діяльність", але там лише пунктирно прописано поняття договору грантової підтримки, не розшифровано взагалі його відмінність від звичайних, так би мовити, взагалі ...*(Не чути)*. Виходить так, що по певним параметрам ці договори виходять навіть більш рестриктивними, ніж звичайні договори ... *(Не чути)*. Нам потрібні гнучкі механізми коригування грантонадавачем грантової підтримки в процесі виконання проекту. Оскільки ви розумієте, що коли ідеться про наукову роботу, яка по суті своїй є часто непередбачуваною, виникають нові якісь шляхи.

Три роки виконання – за цей час виникає потреба коригування кошторисів, технічних завдань. Зараз це фактично неможливо, заморожена установа. У нас є

заява ... *(Не чути)* учасник, це ... *(Не чути)* грантодавач не має права ... *(Не чути)* що є повним звичайним абсурдом. Ніхто так не робить. *(Не чути)*.

Власне, відсутнє поняття консорціуму співвиконавців. Це приводить до невинновданого ускладнення договорів, коли є один тільки виконавець, і далі всі інші вважаються субвиконавцями. І далі весь цей ланцюжок фінансування має йти через головного виконавця, і там виникають певні обмеження ... *(Не чути)* можуть робити з цими коштами. Тобто абсолютно невинновдано ускладнюється ця ... *(Не чути)* Неврегульовані питання норм оплати праці виконавців проектів. Тобто зараз фонд, з одного боку, дуже прогресивно дає можливість людям отримувати достойні зарплати як виконавцям проекту, з іншого боку, це робиться на лазівках замість гнучких прозорих механізмів. Це робиться на договорах ЦПХ, на преміях, тобто це все знову цілий блок того, що ставить, в принципі, під удар установи, які виконують проекти ... *(Не чути)*.

Дуже важливий блок: не врегульовано питання непрямих витрат. Порядком використання коштів витрати на утримання установи заборонені, що автоматично веде за собою те, що ...*(Не чути)* і керівники проектів зараз перевантажені питаннями бухгалтерії обґрунтування непрямих витрат. Тобто будь-яку непряму витрату ти повинен обґрунтувати її безпосередній зв'язок з ... *(Не чути)*. Це, як ви розумієте, досить важко навіть ...*(Не чути)*, не кажучи вже про всі інші непрямі витрати ... *(Не чути)*.

Світова практика дуже проста з цього приводу. Потрібен фіксований ...*(Не чути)*, де ...*(Не чути)* має вільно використовуватися на розсуд установи. Це є і способом знову-таки стимулювати установи, де працюють перші ...*(Не чути)*, де працюють переможці конкурсу.

І останній блок, він стосується внутрішньої операційної роботи фонду, але теж є важливим. Зарплати працівників дирекції фонду визначаються окремою Постановою Кабінету Міністрів від 2019 року, вона була прийнята в 2019-му, готувалася ще з початку 2018-го. Там оклади визначені в абсолютних величинах, в гривнях, і вони вже не є адекватними, не є конкурентоздатними. Для прикладу, оклад спеціаліста 4 тисячі 900. Більше того, там є ляп, там назви посад, які не відповідають Національному класифікатору професій, що веде до некоректного відображення ...*(Не чути)*.

І останнє. Положення про ...*(Не чути)* визначена гранична чисельність працівників дирекції фонду 60 осіб. Наразі вже ...*(Не чути)* потрібно тримати якийсь люфт для можливості виплати надбавок ...*(Не чути)* Для порівняння просто, цифри. Аналогічні фонди в Польщі, в Німеччині, в Японії ці цифри на порядок вищі, 600, 800.

Оскільки ми хочемо, щоб фонд розблоковував нові напрями грантової підтримки і навіть без цього розблокування буде рости число конкурсів, буде рости число активних проектів, які підтримані фондом відповідно це веде до того, що дуже бажано збільшити цю граничну чисельність хоча б фактором "двійка", ми не кажемо про порядки, звичайно. Я на цьому зупинюся. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую щиро, Олексій Костянтинівч.

У нас співдоповідачем є Валерій Вікторович Колюх - голова підкомітету з питань науки та інновацій. Валерій Вікторович, будь ласка.

КОЛЮХ В.В. Добрий день, шановні колеги! Якщо детально проаналізувати діяльність фонду і ті недоліки, які криються в законодавчому полі, регулюванні діяльності фонду, то в мене виникає наступне питання.

Дивіться, ми ще 8 листопада 2019 року, в мене є витяг з рішення Комітету Верховної Ради з питань освіти, науки та інновацій про стан реалізації Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", де ці всі недоліки ми виклали і навіть подавали рекомендації Кабінету Міністрів України внести в установленому порядку зміни до Бюджетного, Господарського кодексу, зміни до Закону "Про наукову і науково-технічну діяльність" щодо діяльності Національного фонду досліджень України, в тому числі неодноразово піднімалося питання надання статусу головного розпорядника бюджетних коштів національному фонду. Але, як каже Олексій Костянтинівч, віз і нині там. І, мабуть, розумієте

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Валерій Вікторович.

Колеги! Пані Ольга, прокоментуєте, будь ласочка?

_____. *(Не чути)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, Міністерство освіти і науки. Юлія Безвершенко, напевно, до вас, да, ви сьогодні представляєте все міністерство, поки всі у від'їзді.

БЕЗВЕРШЕНКО Ю.В. *(Не чути)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги. Чи є запитання до

_____. Пані Юлія, а в мене до вас питання як представника МОН. Скажіть, будь ласка... *(Не чути)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, чи є ще в когось запитання? Тоді в мене є запитання і, напевно, до Міністерства освіти і науки. Пані Юлія, дивіться, у нас були, в 19-му році 6 листопада пройшли комітетські слухання "Про стан реалізації Закону "Про наукову і науково-технічну діяльність", де Кабінетом Міністрів... Було 9 пунктів. Була пропозиція комітету розробити деякі законодавчі нормативно-правові акти на виконання рішення комітетських слухань. От хто в Кабінеті Міністрів відповідає за науку і науково-технічну діяльність?

БЕЗВЕРШЕНКО Ю.В. *(Не чути)*. І, як ви знаєте, певний проект був розроблений, але його доля ... *(Не чути)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

БЕЗВЕРШЕНКО Ю.В. *(Не чути)* Перепрошую, чути зараз?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вже чути.

БЕЗВЕРШЕНКО Ю.В. ...*(Не чути)*.

Ми прийшли до висновку, що стиль змін, які необхідно зараз вносити до наприклад, найбільша свобода у використанні коштів. Якісь інші наразі ... *(Не чути)*. Ця дискусія має бути продовжена, тому що спадок.... І ця дискусія не є простою. Тобто ця фраза сама по собі – це просто копія з "Прикінцевих положень" закону. Але деталізація ... *(Не чути)* бюджетних коштів має бути продовжена і насправді має мати політичну підтримку. Тому, як ви знаєте, ... *(Не чути)* зміни у Бюджетний кодекс – це ... *(Не чути)* питання. І тут точно всередині

уряду консенсус ...*(Не чути)* Тому що у нас є інші проекти, які також є в інших рекомендаціях... *(Не чути)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ви казали про політичну волю. Це стосувалось головного розпорядника бюджетних коштів. Коли ми говоримо, наприклад, про частину, про яку ви зараз говорили, про "Прикінцеві положення", там справді в законі прописано таким чином, що не дуже зрозуміло, які саме зміни в ці три кодекси мають бути внесені. Просто написано, в 6-місячний строк зробити зміни. Про які, конкретно мова не йде, тут я з вами погоджуюсь. Тому тут і претензій в принципі бути не може.

Але якої ще політичної волі треба, якщо в 49-й чи в 43 статті, в якійсь з сорокових статей чітко написано про головного розпорядника бюджетних коштів. І політичну волю вже висловила Верховна Рада України в своєму законі. Є норма закону, яку потрібно виконати Кабінету Міністрів для того, щоб статус головного розпорядника бюджетних коштів був у Національного фонду досліджень.

На вашу думку, якої ще політичної волі не вистачає в цьому питанні?

БЕЗВЕРШЕНКО Ю.В. ...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, пані Юлія. Дякую.

Я думаю, що народним депутатам буде варто в п'ятницю на "годині запитань до Уряду" запитати прямо в міністра фінансів або в Прем'єр-міністра, чому не виконується пряма норма закону. І нехай пояснять всій країні, що їх забагато і що це не дасть жодної додаткової переваги. Але норма закону має бути виконана, тим більше, що їй вже не один рік.

Шановні колеги, чи є ще в когось запитання до шановних доповідачів, до Міністерства освіти і науки з цього питання? Ні. Тоді в мене є пропозиція прийняти рішення по першому питанню, а частину, важливу частину того, що ми зараз проговорили, і мою думку, наприклад, і думку колег щодо того як це вирішити, я запропоную в другому питанні, щоб ми якраз під час розгляду питання про комітетські слухання про це поговорили.

Отже, шановні колеги, по першому питанню є пропозиція наступна. Інформацію про діяльність Національного фонду досліджень України взяти до відома. Друге – провести 24 червня цього року комітетські слухання на тему:

"Перший рік грантового фінансування Національним фондом досліджень України: проблеми і перспективи" і контроль за виконанням цього рішення покласти на голову комітету. Шановні колеги, прошу проголосувати за це рішення. Хто – за? 9. Бачу, колеги. Одноголосно. Дякую всім.

Переходимо до другого питання. Якраз воно йде в контексті першого по суті: про проведення комітетських слухань на тему: "Перший рік грантового фінансування Національним фондом досліджень України: проблеми і перспективи".

Шановні колеги, сьогодні ми побачили презентацію Національного фонду досліджень. Вона показала деталі того, як проходять деякі процедури в самому національному фонді, показала, колеги розповіли про те, з якими проблемами законодавчими вони вже зіштовхнулися під час своєї роботи, і з новими, які не були передбачені законом, і з тими, які передбачені в законі, але, на жаль, не виконуються чи виконуються в неповному обсязі, у зв'язку з цим є пропозиція провести комітетські слухання 24 червня поточного року, де зібрати всіх стейкхолдерів цього процесу. Запросити всі центральні органи виконавчої влади, які дотичні до науки і науково-технічної діяльності. Звісно, Національний фонд досліджень, Міністерство освіти і науки, Міністерство фінансів, представників Кабінету Міністрів. І заслухати, окрім того, що ... У мене є пропозиція наступна.

Заслухати Національний фонд досліджень по проектах, які профінансовані цього року, як вони рухаються, до чого вони прийдуть, очікувані результати і так далі, щоб ми подивилися. І запросимо, до речі, і Комітет з питань бюджету, який кожного року іде назустріч і нам, і науковій спільності, і минулого разу за пропозицією комітету збільшили обсяг бюджетного фінансування Національного фонду досліджень, власне, якраз для грантового фінансування.

Є пропозиція, окрім цього, якраз в контексті того, що ми зараз почули, заслухати Кабінет Міністрів України і профільні міністерства щодо стану виконання рекомендацій комітетських слухань, які були в листопаді 2019 року, якраз про стан виконання Закону "Про науку і науково-технічну діяльність". Там були дуже чіткі рекомендації, більшість з яких зараз була повторена і в обговоренні, і в презентації проблем. І ми вже таке рішення приймали 1,5 року тому, але воно чомусь не виконується. Давайте, колеги, візьмемо це під

парламентський контроль і в рамках парламентського контролю заслухаємо всі центральні органи виконавчої влади, задамо прямі запитання, зробимо потім рекомендації комітетських слухань, звернемось до Президента, до Прем'єра, до Верховної Ради з пропозиціями щодо вирішення тих чи інших питань.

Більше того, я би просив робочу групу, в яку я, звісно, входжу, по підготовці комітетських слухань, створити, скажімо так, підробочу групу чи підгрупу, робочу підгрупу, яка напрацює дві речі. Ми візьмемо всі ці проблеми, у нас є 1,5 місяці, трішки більше, ніж місяць, для підготовки до комітетських слухань. І є пропозиція, щоб ця робоча підгрупа опрацювала зміни до законодавства і рекомендації щодо змін нормативно-правових актів, які стосуються Національного фонду досліджень, Наукового комітету і взагалі функціонування цієї системи, для того, щоб ці всі недоліки, по-перше, проговорили. Бо я бачив всі пункти, які пан Олексій Колежук пропонував, з ними з усіма можна погодитись, але є декілька досить дискусійних, які треба дуже ретельно обговорити, звісно, з Міністерством освіти і науки, запросити всіх кого це стосується, щоб ми напрацювали зміни і затвердили їх, проект принаймні, рекомендаціями комітетських слухань. І я ще раз нагадаю пані Юлії Безвершенко, що у вас завжди відкрита і ефективна комунікація з комітетом. І якщо у вас справді є проблеми по проходженню проектів законів через Кабінет Міністрів або ми вважаємо і ви вважаєте, або ми всі вважаємо, що це буде занадто довгий шлях, на якому можуть бути свої окремі перепони, ми готові комітетом допомогти. І, я впевнений, що народні депутати члени комітету ніколи не відмовлять в тому, щоб взяти цей законопроект і внести від себе, це сильно пришвидшить його шлях. Можна проговорити на вашому рівні з центральними органами виконавчої влади рамкові речі.

Але якщо є рамкова якась більш-менш зрозуміла позиція, ми можемо взяти в першому наближенні цей проект закону, подати від себе, зареєструвати депутатами, я думаю, що всі члени комітету однозначно можуть його підписати, і спокійно проведемо через парламент принаймні в першому читанні, а до другого вже разом з виконавчою владою і з експертами зовнішніми доопрацюємо ці закони. Так що, будь ласка, користуйтеся ефективною співпрацею з комітетом і тим, що ми завжди готові допомогти.

Шановні колеги, отже, по другому питанню чи є ще додаткові пропозиції щодо комітетських слухань? Якщо ні, колеги, то є, наступний пропонується проект рішення.

Перше. Внести до плану роботи комітету на період п'ятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проведення 24 червня 21-го року слухань в Комітеті Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій на тему: "Перший рік грантового фінансування Національним фондом досліджень України: проблеми і перспективи".

Друге. Затвердити план заходів з підготовки та проведення 24 червня 21-го року слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій.

Третє. Затвердити склад робочої групи з підготовки та проведення зазначених слухань.

Четверте. Визначити, що склад вказаної робочої групи може бути доповнений за поданням народних депутатів України членів комітету. І контроль за виконанням цього рішення покласти на голову комітету.

Якщо немає заперечень і доповнень до проекту рішення, то прошу підтримати і проголосувати, колеги.

Хто – за? Бачу, колеги, одногolosно. Дякую. Рішення прийнято.

Шановні колеги, переходимо до наступних питань. Питання третє порядку денного: про створення Робочої групи з підготовки до другого читання проекту Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення механізмів формування мережі ліцеїв для запровадження якісної профільної середньої освіти (реєстраційний номер 4629-1). Сергій Валерійович Колебошин – автор законопроекту і заступник голови Комітету з питань освіти, науки та інновацій. Будь ласочка, Сергій Валерійович, вам слово.

КОЛЕБОШИН С.В. *(Не чути)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Валерійович.

Шановні колеги, є доповнення до пропозиції Сергія Валерійовича? Якщо ні, то є пропозиція затвердити склад робочої... Створити на базі комітету робочу

групу, затвердити її склад з урахуванням пропозицій Сергія Валерійовича як голови робочої групи, внесених з голосу.

ГРИШИНА Ю.М. А у мене тільки прохання. Там було сказано, що інших народних депутатів за згодою. Включіть мене, будь ласка, Сергій Валерійович, одразу.

КОЛЕБОШИН С.В. За мовчазною згодою, всі... Звичайно, що окремо запишемо Юлію Миколаївну.

ГРИШИНА Ю.М. Спасибо.

_____. ...дуже адекватно, що є робоча група. Бо без неї, реально, ми б не справились по цих правках. Адже там є фундаментальна зміна, і до неї багато питань, як це вирішити, як забезпечити, щоб в кожній області був спортивний ліцей чи мистецький і так далі. ... *(Не чути)* І я думаю, що робоча група знайде порозуміння.

КОЛЕБОШИН С.В. Тут більше не про мистецькі, а про...

_____. Ні-ні, вони теж в себе включають... *(Не чути)* захочуть зробити багатопрофільний ліцей. А що робити зі всіма решта? І як ми все-таки професійні ліцеї створюємо, за якими принципами, на базі чого і так далі.

КОЛЕБОШИН С.В. ...Ну, поговоримо, так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, колеги, питань багато... правок не багато, але питання дуже важливі насправді і дуже глибокі. Від них буде залежати дуже сильно все, що ми далі будемо робити.

ЛИС О.Г. *(Не чути)*.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чудово, що Олена Георгіївна, при цьому заступник голови робочої групи, тому буде можливість і правки внести, якщо потрібно, комітетом, і виправити всі положення, які потрібні, і дійти, справді, згоди з усіма стейкхолдерами для того, щоб ми більше не змінювали, зробили, якщо потрібно, важливі речі, важливі зміни в цей закон, але дійшли згоди всіма стейкхолдерами і

рухались далі, впроваджуючи державну політику. Колеги, я це рішення комітету щодо створення робочої групи і персонального складу ставлю на голосування.

Хто – за, прошу підтримати і проголосувати.

_____. Підтримуємо. Підтримуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги. Бачу одноголосно. Рішення прийнято. Наступне питання порядку денного: про внесення змін до складу робочої групи для підготовки проекту Закону України про професійну освіту в редакції Комітету з питань освіти, науки та інновацій. Доповідач – Ольга Володимирівна Коваль, голова підкомітету з питань професійно-технічної та фахової передвищої освіти.

КОВАЛЬ О.В. Доброго дня, колеги! Я дуже коротко. Робоча група з підготовки проекту Закону про професійну освіту у редакції комітету працює стабільно, щотижнево. Ми рухаємося і напрацьовуємо необхідні механізми для врегулювання діяльності системи професійної освіти і її покращення. З кожним засіданням наше коло стейкхолдерів збільшується і ми дуже раді тому, що долучаються представники роботодавців.

Сьогодні хочу попросити комітет проголосувати і підтримати прохання Торгово-промислової палати України включити до складу робочої групи Забашту Валерію. Забашту Валерію Андріївну. Дякую, Сергію Віталійовичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, немає заперечень? Я теж думаю, що немає. І давайте підтримаємо ініціативу наших партнерів з Торгово-промислової палати України, які звернули увагу на те, що в нас готується в комітеті важливий закон, який регулює, зокрема, і їх, членів Торгово-промислової палати, їх діяльність або майбутніх спеціалістів, яких вони будуть залучати до своєї роботи. Тому, колеги, давайте підтримаємо це рішення комітету.

Хто – за, прошу проголосувати.

Сергій Валерійович, ви не перевершені! Дякую, колеги, одноголосно. Рішення прийнято.

Це також буде доречно і до наступного питання, пункт 5 порядку денного: проект внесення змін до плану роботи Комітету з питань освіти, науки та інновацій на період п'ятої сесії дев'ятого скликання.

Шановні колеги, в нас, як завжди, і за останній місяць додалися законопроекти, де наш комітет є головним і також де наш комітет є дотичним або допоміжним до головного. Тому є пропозиція ці проекти включити в план роботи комітету для того, щоб ми могли почати роботу підкомітетами, а потім прийняти рішення комітетом.

Шановні колеги, прошу підтримати і проголосувати за це рішення комітету.

Хто – за? Дякую, колеги. Традиційно одноголосно. Рішення прийнято.

І наступний пункт порядку денного: наше улюблене "Різне". Шановні колеги, чи є у когось в "Різному"? Ні?

Тоді я дуже вдячний кожному з вас за приділений час, вдячний за ефективну роботу. Шановні колеги, бажаю всім гарного закінчення робочого дня і продовження робочого тижня. Вже побачимося на засіданнях Верховної Ради наступного тижня або на підкомітетах і робочих групах.

Гарного дня, шановні колеги. Всім дякую за участь: і представникам Національного фонду досліджень, і Міністерству освіти і науки.

А, да, а з нами Відключився вже пан Ігор Гарбарук? Не відключився, але не знаю, чи він нас чує, чи ні. А, вже все є, да? Все, добре. Тоді робочу групу перенесли, вже не потрібно озвучувати питання.

Шановні колеги, дуже всім вдячний. Гарного дня. Засідання комітету закінчено.